

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Praktické aspekty plnění povinnosti darovat potraviny potravinové bance

Novelizací zákona o potravinách a tabákových výrobcích s účinností od 1. 1. 2018 vznikla provozovateli potravinářského podniku nová povinnost věnovat nevyhovující potravinové výrobky potravinovým bankám. Nesplnění této povinnosti je přestupkem, za který hrozí uložení pokuty až do výše 10.000.000,- Kč. Soulad tohoto ustanovení s Ústavou byl nedávno podroben kontrole Ústavního soudu[1], který shledal, že jde o ustanovení legitimní. Odhlédněme od v tomto rozhodnutí spíše teoreticky diskutovaného tématu a zamysleme se nad některými praktickými aspekty, které zůstaly ve vztahu k této povinnosti nevyřešeny.

Povinnost ukládá ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „zákon o potravinách“). Dle této je provozovatel potravinářského podniku (dále jen jako „Provozovatel“), který uvádí na trh potraviny v provozovně s prodejní plochou větší než 400 m² povinen potraviny, které nejsou v souladu s požadavky stanovenými zákonem o potravinách nebo přímo použitelným předpisem Evropské unie, ale jsou bezpečné, poskytnout bezplatně neziskové organizaci, která shromažďuje bezplatně potraviny a přiděluje je humanitárním nebo charitativním organizacím.

Uzákoněnému povinnému darování[2] předcházelo dřívější nabytí účinnosti ustanovení § 11 odst. 3 zákona o potravinách, dle kterého bylo Provozovatelům umožněno darovat potraviny, které by jinak nebyly způsobilé k prodeji, avšak jsou bezpečné.

Za bezpečné potraviny lze dle názoru Ústavního soudu, vyjádřeném ve výše uvedeném rozhodnutí považovat především potraviny, které jsou až na tyto skutečnosti v souladu se zákonem kladenými parametry:

- nedostatečně nebo nesprávně označené;
- neodpovídající požadavkům na jakost stanovenou prováděcím právním předpisem nebo deklarovanou výrobcem;
- poškozené nebo deformované;
- klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem;
- neznámého původu.

Jsme tedy názoru, že potraviny s např. prošlou dobou použitelnosti není prodejce povinen, ale ani oprávněn nabízet potravinové bance k další distribuci.

Kritizovaná je skutečnost, že potraviny mohou (resp. musí) být dle gramatického výkladu darovány

pouze subjektům, které určuje z moci úřední Ministerstvo zemědělství. Ke dni sepsu tohoto příspěvku je určeno 48 subjektů[3]. Jest otázkou, zda se darováním potravin jinému, než takto určenému subjektu, Provozovatel vystavuje sankci za nesplnění povinnosti uvedené v § 11 odst. 2 výše uvedeného zákona.

Jak již bylo naznačeno v úvodu, nesplnění povinnosti je přestupkem, za který dle ustanovení § 17 odst. 2 písm. j) a § 17f písm. c) zákona o potravinách hrozí uložení sankce až do výše 10.000.000,- Kč. Odpovědnost za přestupek se posuzuje dle zákona č. [250/2016 Sb.](#), o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „zákon o odpovědnosti za přestupky“). Tento zákon v ustanovení § 5 na přestupek klade podmínku společenské škodlivosti. Je otázkou, zda by darování potravin jinému, než Ministerstvem zemědělství určenému subjektu, naplnilo podmínku společenské škodlivosti, tedy materiální stránku přestupku.

Upozorňujeme na skutečnost, že Provozovatel bude nejčastěji právnickou osobou. Dle ustanovení § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky se jedná o objektivní odpovědnost. Je tedy na provozovateli, aby v případném správním řízení prokázal, že potraviny poskytl potravinové bance[4].

Výše uvedené ustanovení, zakotvující povinnost darování bezpečných potravin, bylo podrobena značné kritice z dalších praktických skutečností. Předně není vyřešeno, který ze subjektů ponese náklady na svoz potravin. Dále z litery zákona nevyplývá, který ze subjektů ponese odpovědnost za zdravotní nezhodnocení potravin během přepravy a tedy zachování způsobilosti potravin být předmětem daru a zůstat bezpečnými.

Dnes je běžnou praxí, že si potravinové banky potraviny vyzvedají u provozovatelů. Zákon uvádí, že provozovatelé mají povinnost: „...poskytnout bezplatně neziskové organizaci...“. Není dle našeho názoru jednoznačné, zda poskytnutí znamená umožnění odvozu potravin či doručení oprávněnému subjektu. Vzhledem k zvolenému termínu povinnosti „poskytnout“ se kloníme k závěru, že dojde ke splnění povinnosti notifikací libovolné potravinové bance o skutečnosti, že provozovatel disponuje potravinou, kterou je možno odebrat potravinovou bankou pro její účely. Vzhledem k objektivní konstrukci odpovědnosti je však vhodné potravinové banky notifikovat písemně pro předejití případné důkazní nouze při snaze se vyvinit.

Zcela nejasná je odpovědnost za zboží během přepravy. Převážně v letních měsících může být změna senzorických či mikrobiologických parametrů potravin otázkou velmi krátkého okamžiku. Doporučujeme tedy s potravinovou bankou uzavřít písemnou dohodu, ve které bude postaveno na jisto, od jakého okamžiku se nový subjekt stává vlastníkem potravin a především ke kterému okamžiku přechází nebezpečí škody na zboží.

Závěrem uvádíme, že povinnost věnovat bezpečné potraviny potravinové bance nelze brát na lehkou váhu. Doporučujeme uzavřít dohodu s příslušným neziskovým subjektem, který je určen Ministerstvem zemědělství, ve které dojde k vymezení podmínek, za kterých budou potraviny odebírány. V této dohodě je vhodné sjednat přechod vlastnického práva a nebezpečí vzniku škody tak, aby došlo k zamezení odpovědnosti za změnu vlastností potravin během přepravy a kdykoliv poté. Notifikaci příslušnému subjektu o možnosti převzít potraviny doporučujeme činit zásadně písemně.

JUDr. Lenka Příkazská,
advokátka

Mgr. Michal Mohelský,
advokátní koncipient

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: ak@akhsp.cz

[1] Nález Ústavního soudu sp. zn. ÚS 27/16 ze dne 21. 12. 2018 K dispozici >>> [zde](#).

[2] Pro účel tohoto příspěvku užíváme pojem darování, neboť stav, kdy je Provozovatel povinen poskytnout bez náhrady považujeme nejbližše smluvnímu typu darovací smlouvy.

[3] Viz rozhodnutí Ministerstva zemědělství sp. zn. 10PV21082/2016-18123 ze dne 9. 1. 2017 K dispozici >>> [zde](#).

[4] Potravinovou bankou se pro účely tohoto článku rozumí nezisková organizace, která shromažďuje bezplatně potraviny a přiděluje je dále humanitárním nebo charitativním organizacím.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)